

Årsrapport 2009

Nidaros bispedømmeråd

Nidaros biskop

KIRKA I NIDAROS

-her hører vi til

I. Innledning

Gjennom tildelingsbrev for 2009 har departementet stilt krav til innhold i årsrapporten. Det skal gis en kortfattet beskrivelse av virksomheten ut fra overordnede strategier og prioriteringer og dernest en nærmere beskrivelse knyttet til årets resultatmål og resultatindikatorer. Dette vil bli ivarettatt med utgangspunkt i de to hovedmålene som er gitt av departementet. I tillegg er nevnt en del andre områder som det skal rapporteres særskilt om. Dette gjøres dels underveis i rapporten og dels i et avsluttende kapittel.

Vi finner det hensiktsmessig først å angi noen hovedtrender og gjøre oss noen betraktninger ved overgangen til et nytt år. Allerede gjennom dette vil vi gi en tilbakemelding på sentrale aspekter ved den kirkelige utviklingen i bispedømmet.

Innledningsvis er det også naturlig å vise til bispedømmets strategiske plan. Denne er utformet i lys av de langsiktige føringene fra så vel departementet som Kirkemøtet, samt lokale forhold. Strategidokumentet "Kirka i Nidaros – her hører vi til" rammes inn av vår lokale og globale sammenheng, løfter fram Olavsarven og pilegrimstradisjonene som sentrale bærende elementer og konkretiserer dernest vårt overordnede perspektiv under tre overskrifter:

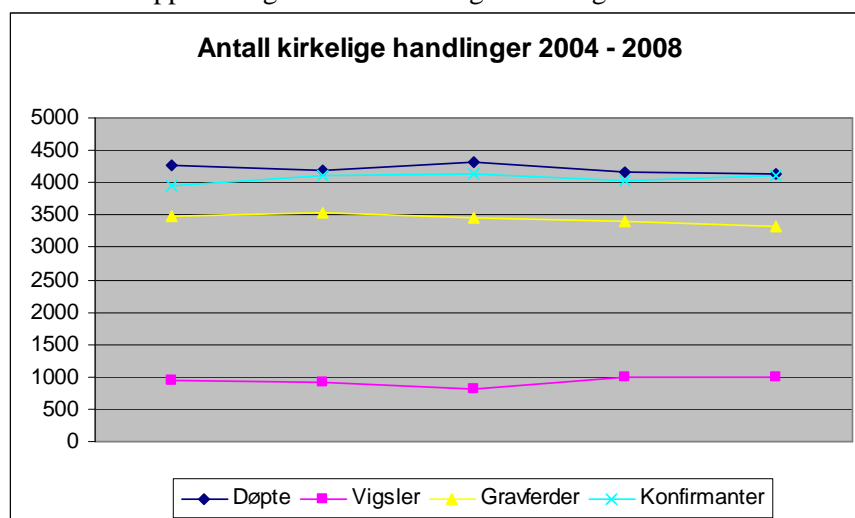
- *Vi vil være til stede i alle lokalsamfunn*
- *Vi vil sette mennesker i sentrum*
- *Vi vil verne om alt liv*

Strategidokumentet sikter mot menighet og samfunn, og favner gjennom det også den kirkelige etat – presteskaper. Det er ingen motsetning mellom de nasjonale føringene og strategidokumentet.

II. Hovedtrekk og perspektiver

Fra den kirkelige statistikken

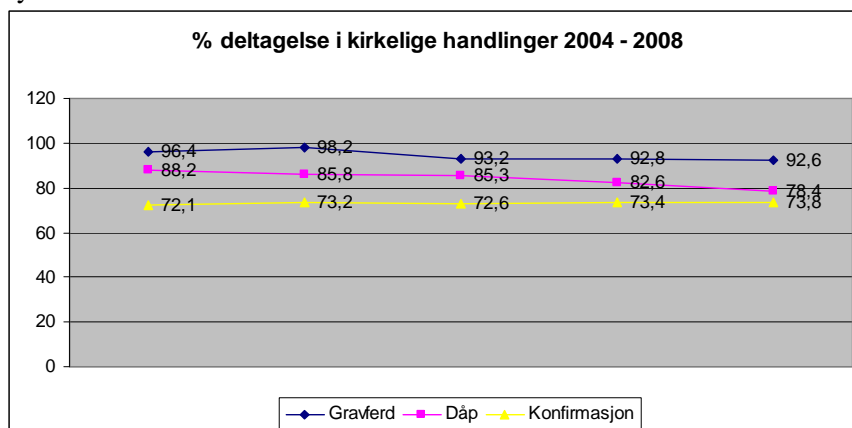
Kirkas posisjon blant folk i Nidaros er preget av stor stabilitet. Dette kommer til uttrykk ved blant annet oppslutningen om de kirkelige handlingene:

De faktiske tall er:	2004	2005	2006	2007	2008
Døpte	4261	4200	4311	4151	4130
Vielser	939	910	821	985	992
Gravferder	3480	3529	3448	3394	3318
Konfirmanter	3961	4102	4149	4041	4112

Vi ser en svakt synkende tendens i antallet dåp og kirkelige gravferder. Antallet konfirmanter og kirkelige vielser viser en svak oppgang i perioden.

Den neste tabellen viser den %-vise deltagelse, d.v.s. andelen døde som får kirkelig gravferd, andelen fødte som døpes og andelen 15-åringer som blir konfirmert. Her er bildet mer nyansert.

For dåp ser vi en nedgang på om lag 10 % fra 2004 til 2008, mens antallet konfirmanter viser en beskjeden økning. 3 bispedømmer har høyere dåpsprosent enn Nidaros, og 2 bispedømmer høyere konfirmasjonsprosent.

Her er det grunn til å peke på at dåpsprosenten er beregnet i forhold til antallet fødte. Økende antall innvandrere med annen tro eller medlemskap i annet kirkesamfunn bidrar til at dåpsprosenten synker. Dersom dåpsprosenten i stedet regnes i forhold til barn hvor minst en av foreldrene er medlemmer i DNK, ville dåpsprosenten blitt vesentlig høyere.

Konfirmasjonsprosenten er beregnet i forhold til antallet 15-åringer. Dersom denne andelen i stedet ble beregnet ut fra antallet døde 15 år tidligere, ville konfirmasjonsprosenten blitt høyere.

Den tendensen som vi ser med nedgang i dåpsprosent er det likevel grunn til å rette et våkent øye mot. For å møte dette vil oppmerksomhet mot unge foreldre som skal ta stilling til dåp være av betydning, jfr. også Kirkemøtets vedtak om aldersgruppen 18 – 30. Også en synlig trosopplæring i menighetene kan påvirke dåpstallene.

Kirkas troverdighet blir synlig gjennom dette tallmaterialet. Når mennesker åpner livene sine i møte med kirkens medarbeidere – det være seg knyttet til både sorg og glede – er det et uttrykk for den tilliten folket har til kirka. Denne tilliten er skapt gjennom særlig presters arbeid gjennom generasjoner, og den står seg også i dagens samfunn. Samtidig ser vi at gode slektstradisjoner og bygdekultur er noe av bakteppet for den stabile posisjon som kirka har. I forlengelsen av dette ønsker vi i denne innledningen å dele noen refleksjoner under overskriften:

Å fange det religiøse i tiden

Ikke minst i dagens samfunn rikt på jordisk gods må vi som kirke analysere og spørre: Hvordan er egentlig folks behov for å bli møtt med evangeliet – kjenner folk livet sitt igjen i det som forkynnes? Hvilke arenaer skal vi innta og hvordan skal vi kommunisere med dagens mennesker for at den brede folkekirka skal opprettholdes?

Kirkas tjenester blir på en særlig måte etterspurt ved katastrofene i livet – ved dødsfall og de større ulykkene i samfunnet. Dette kan for kirkas medarbeidere være krevende nok mange ganger, men samtidig gir det store muligheter til å gi mennesker håp og trøst slik de trenger det i en krisesituasjon.

Gjennomgående opplever ikke folk å være i en krise. De fleste opplever å ha et godt liv og å stå i gode sammenhenger. Hvordan møter vi folk som mener å ha alt – er vi flinke nok til å tale inkluderende om det gode i livet – uten å gå på akkord med evangeliet, men samtidig være villig til å gå inn i en teologisk refleksjon om dette? Det handler om å hjelpe folk til å ha lov til å ha det godt – og likevel være elsket av Kristus og inkludert i menighetens fellesskap.

I Nidaros erfarer vi at kristne grunnverdier er godt forankret i befolkningen. Bevissthet om at dette ikke er allmenne verdier, men grunnverdier med kristen forankring kan gi flere trygghet på egne verdier i møte med andre kulturer og religioner. Ved dette kan også flere gis frimodighet til å omtale seg som kristne.

En grunnleggende side ved det å være kirke til enhver tid handler om å kunne fange det religiøse i tiden – med respekt og med den inkluderende holdning som situasjonen tilsier. Det gjelder i forhold til folk i sin alminnelighet og i møte med enkeltmennesker. Det var dette som skjedde da Nidaros biskop møtte Joralf Gjerstad i Nidarosdomen ved Olsok 2009. ”Snåsamannen” som i flere 10-år, fra en anonym tilværelse, har hjulpet utallige mennesker var plutselig blitt rikskjendis. Dette medmennesket har aldri lagt skjul på hvor han har hentet kraften fra og dette har ligget som en understrøm i alle hans møter med folk. Trøndelag visste dette, men det ble ikke snakket så høyt om det. Gjennom møtet i Nidarosdomen ble det gitt synlig kirkelig legitimitet til hans virke og til de som hadde fått hjelp av han.

Vi gjenkjenner noe av den samme religiøse understrømmen i de mange skjæringspunktene mellom kirke og kultur som skjer rundt i bispedømmet. En underliggende religiøs/historisk sammenheng kommer til uttrykk ved mange store og små begivenheter. Olavsfestdagene og Stiklestad er tiltak som har vist seg levedyktig i lang tid. Nyere er operaen Olav Engelbretson og spelet om Kristin på Husabø. Mange flere kunne vært nevnt. Aller ferskest er Reformasjonsprosjektet med tilknytning til fru Inger av Austråt. Stat og kommuner bidrar til realisering av slike prosjekter i betydelige grad. For oss som kirke er dette en mulighet til å understreke og synliggjøre kirkas potensial som aktør og samarbeidspartner. Den kirkelige kultursatsingen vil kunne gi enda større fokus på kulturens plass i kirkelandskapet, og bidra til at det skapes steder og tilhørighet for flere av de mange menneskene som hører med i kirkas fellesskap.

III. Kirkelig sektorrapporing - folkekirka i Nidaros

Hovedmålet for denne delen av virksomheten er av departementet formulert slik:
”Den norske kirke skal være en landsdekkende, lokalt forankret kirke, som inviterer mennesker i alle aldre og livssituasjoner til tro og fellesskap. Kirken skal bidra til å styrke lokalsamfunn, målbare menneskeverdet og utfordre til solidaritet. Bevilgningene under kapitlet skal understøtte Kirkemøtets mål for Den norske kirke som en bekjennende, misjonerende, tjenende og åpen folkekirke.”

1. Virksomhet og resultater i lys av strategier, hovedprioriteringer og satsingsområder

Strategiene, hovedprioriteringene og satsingsområdene kommer fram i målet ovenfor og utdypes enda mer i budsjettproposisjonen til Stortinget og gjennom vedtak i Kirkemøtet.

Samvirke og kontakt mot samfunnet

Det er viktig å holde fast ved at lokalmenigheten er den grunnleggende enheten i kirka. Samtidig står menigheten i et samspill med andre.

Et viktig siktepunkt er å styrke samvirket mellom lokalkirka og bispedømmet, mellom kirkelige aktører lokalt og mellom lokalkirka og lokalsamfunnet. Dette var også målet med biskopens introduksjonsreise til alle prostiene våren 2009. Biskopen møtte da de kirkelige rådene, kirkelig ansatte samt ordførere og rådmenn.

(Bilde fra biskopens besøk i Gauldal prosti)

Blant de inntrykkene og refleksjonene som sitter igjen er:

- Kirka oppfattes av kommunen som en samarbeidspartner – en samfunnsbygger som gir mening til mange menneskers liv.
- Dugnadsånden i menighetene er fortsatt til stede – ikke minst knyttet til kirkene og de store begivenhetene. Frivillighet handler om en grunntone i kristen tjeneste – springer ut av evangeliet og har verdi i seg selv – ved innsats for evangeliet vokser vi som mennesker og kristne. Vi erfarer at det etterspørres hjelp til en grunnleggende tenkning om frivillighetsarbeidet i menighetene.
- Folk har tro på eget lokalsamfunn tross dystre spådommer og fraflytting. Det skjer mange steder en nedlegging av offentlige tilbud. Det fremheves at desto viktigere er det at kirka forblir nærværende i alle lokalsamfunn.

Biskop og bispedømmeråd har bidratt til å løfte inn i det offentlige rom debatten om fremtidig funksjon, rolle og lokalisering for kirkens tolvte biskop. Olsokseminaret 2009 var viet dette temaet. I etterkant av seminaret er utgitt et hefte med foredragene samt videre refleksjoner om lederskap i Den norske kirke og ledende biskops symbolfunksjon i lys av Nidaros domkirkes og Olavstradisjonens betydning. Heftet ble distribuert til kirkelige og politiske beslutningstakere. Kirkemøtets behandling viste en bevegelse i forhold til det opprinnelige forslaget om hvilken rolle en ny ledende biskop skal ha. Avstemningen på Kirkemøtet viste et betydelig mindretall for lokalisering i Nidaros.

Kirke og kultur

Bispedømmerådet har fra 2009 fått egne midler til en kirkelig kultursatsing, med særlig sikte på å øke kompetansen i menighetene. Ny medarbeider tiltrådte høsten 09 og virksomheten har vært konsentrert om å knytte kontakter og bygge relasjoner både innen kirka og eksternt. Kulturrådgiveren er knyttet opp i et nettverk sammen med de tilsvarende rådgiverne i andre bispedømmer med Kirkerådet i en sentral rolle. Bispedømmerådet erfarer at Kirkerådets rapporteringskrav har et detaljnivå som ikke treffer og ser fram mot en utvikling i dialogen mellom bispedømmene og Kirkerådet.

For å styrke rekrutteringen til kirkemusikeryrket er det i samarbeid med en av bispedømmets kulturskoler søkt Norsk kulturråd om midler til øvingsorgler. Det er gitt bistand til menigheter for å fremme søknader til Kulturrådet o.a. med tanke på konsertserier og en første runde med grundig kompetanseheving innen kultursøknadsfeltet i alle prostier er planlagt. Som et økumenisk/internasjonalt tiltak er sikret finansiering til en konsert- og gudstjenestereise til Tanzania for et av gospelkorene i bispedømmet.

Tilskuddsordningene til menighetsarbeidet

For å bidra til nyskaping og videreutvikling av menighetsarbeidet innen de vedtatte satsingsområdene, har bispedømmerådet også i 2009 forvaltet midler tilført fra Opplysningsvesenets fond. Midlene har god effekt og er en viktig stimulans til arbeidet lokalt. Det rapporteres særskilt til Kirkerådet om anvendelsen av disse midlene.

I 2009 er tildelingen fra OVF anvendt slik:

Satsingsområde	Antall prosjekter innvilget	Beløp innvilget
Dåpsopplæring	7	168.000
Ung i kirken	5	213.000
Diakoni	5	86.000
Gudstjenesteliv	2	89.000
Søsterkirker	4	77.000
Misjonskonsulent	1	118.000
Administrasjonsutgifter		39.933
SUM		790.933

Tilskuddet til kirkemusikk, diakoni og undervisning er ført videre med tilskudd til den kirkemusikalske virksomheten ved Nidaros domkirke og til fellesråd/menighetsråd som har til sammen 10 kateketstillinger og 13 diakonstillinger. Bispedømmerrådet har, som et ledd i risikovurderingene, skjerpet kravet om tilbakebetaling av deler av tilskuddet ved vakanse og permisjoner når det ikke påløper vikarutgifter. Ved dette ble det i 2009 ”frigjort” kr 696.000 som etter søknad er fordelt på 12 andre tiltak/stillinger innenfor målet med ordningen. Vi erfarer at noen av fellesrådene har vansker med å finansiere sin andel av diakonstillingen.

Lokalkirkas økonomi

I tildelingsbrevet for 2009 er vist til at ”Styrkingen av kommuneøkonomien de seneste år ses som det viktigste bidraget for en styrket kirkeøkonomi ...”. Fellesrådene melder om en annen virkelighet.

Bispedømmerrådet er i forlengelsen av kommunenes budsjettvedtak for 2010 kontaktet av en rekke fellesråd og av flere proster. Det har vært møter hvor til sammen 8 fellesråd har meldt sine bekymringer om de rammebetingelser som kommunene vedtar. Hovedutfordringen for fellesrådene handler om nivået på bevilgningene som oppleves utilstrekkelig og som noen steder vil utløse oppsigelser i 2010. En annen utfordring handler om at kommuner ikke etterlever prosessen med budsjettforhandlinger som er forutsatt mellom fellesrådet og kommunen. Kommunens rammebetingelser fra år til år oppleves flere steder uforutsigbar.

Bispedømmerrådet bistår fellesrådene i kontakten med kommunene i den grad dette etterspørres. Fra fellesråd settes spørsmålsteget ved det politiske forliket om at den løpende drift av lokalkirken fortsatt skal finansieres av kommunene. Mange gir uttrykk for at denne måten å finansiere den lokale kirke på har overlevd seg selv.

I forhold til bygg og anlegg ser vi mer positive trekk. Vi erfarer at en rekke kommuner de siste årene har lagt ned betydelige midler i vedlikehold av kirker. Rentekompensasjonsordningen har hatt betydning for dette.

Andre glimt fra virksomheten

Virksomheten i 2009 inkluderer ellers en rekke tiltak som bygger opp under de overordnede føringene og i strategidokumentet.

Vårt inntrykk er at samarbeidet skole – kirke fungerer godt de fleste steder. Den usikkerhet som ble skapt om skolegudstjenester for noen år siden merkes imidlertid fortsatt noen steder.

Betydningen av lokale møteplasser mellom kirke og skole for å skape felles forståelse og et trygt samarbeidsklima er derfor av betydning. For å støtte opp under dette, og i forlengelsen av Stortingets vedtak i desember 2008 om nye formålsparagrafer for skolen og barnehagen, ble det i 2009 arrangert fagdager for kirkelige medarbeidere og lærere med tema det nye RLE-faget og samarbeid skole – kirke.

Innen den interreligiøse kontakten er Forumet for muslimsk-kristen dialog ført videre med samtaler i skjæringspunktet mellom religion og samfunn. Medlemmene i gruppa har som et ledd i arbeidet besøkt København for å treffe dialogmiljøet der. Forumet er i ferd med å slutføre et resymé fra samtalene 2005 – 2009 som vil bli offentliggjort.

Innen feltet miljø, forbruk og rettferd har klima vært satt på dagsorden. Bispedømmerådet har gjennom en ressursgruppe vært samarbeidspartner til Fylkesmannen i Sør-Trøndelags prosjekt Klimabussen som har besøk alle kommunene i fylket. Prosjektet har gitt gode anledninger til møter om klima med flere menigheter, ikke minst med konfirmanter. Mange ungdommer er engasjert i klimaspørsmål, og disse vil være viktige medspillere i fortsettelsen.

Arbeidet med integrering av funksjonshemmede i kirka er ført videre, og i mange av prostiene kommer dette nå mer synlig til uttrykk. Bispedømmerådet har i samarbeid med byprostiene tatt et særlig ansvar for en årlig gudstjeneste i Nidarosdomen med etterfølgende kirkekaffe i Erkebispegården.

Ungdom blir av og til utsatt for overgrep og har et behov for å bli trygg på egen grensesetting. Dette er tatt opp på fagdag for kateketer, trosopplærere og konfirmanter. Hensikten var å gi kompetanse i å samtale med konfirmanter om overgrep og grensesetting samt trygghet i å kunne være en god voksenperson i møte med ungdom som har vært utsatt for vold og overgrep.

Etter at 2008 var et år med stor aktivitet fra bispedømmerådets side knyttet til implementering av ny diakoniplan, har engasjementet mot det diakonale feltet vært mindre i 2009. Men fortsatt holdes dette fram, både i jevnlige fagsamlinger for diakoner og diakonarbeidere og i annen kontakt med menighetene. Mange menigheter tenker fortsatt tradisjonelt om diakoni, og den utvidede diakonidefinisjonen ligger fremdeles på vent i mange menigheter.

I flere år har det vært arbeidet med sikte på etablering av Kirkens bymisjon i Namsos, noe bispedømmet har stimulert til. Dette er nå realisert som en knoppskyting fra Trondheim. I dette arbeidet har både kirka og kommunen vært pådrivere.

Ved utgangen av 2009 avslutter bispedømmerådet for godt prosjektet Ung i Nidaros. Rådet ser ikke lenger mulighet for å finansiere ungdomskonsulentstillingen. Noen sider ved arbeidet, særlig Ungdomsting og Ungdomsråd, blir imidlertid videreført av andre medarbeidere.

Vår vennsapsrelasjon til Mekane Yesus Kirken i Etiopia er utviklet ved at 6 ungdommer har vært på besøk i Etiopia. Innen menighet og misjon er samarbeidet innen SMMN videreført med blant annet en konsultasjon om gudstjeneste og misjon, jfr. gudstjenestereformen. Aksjonen Lys til verden hadde sist år fokus på trosopplæring i våre samarbeidsland. Antallet misjonsavtaler er stabilt og utgjør nå 101 avtaler fordelt på 93 menigheter.

For å bidra til bygging av fellesskap og kompetanseheving blant alle grupper kirkelig tilsatte, har vi årvisse Stiftsdager, i 2009 med temaet "Kultur i kirken". I 2 dager var over 200 ansatte samlet til gudstjenester, seminarer, foredrag og kulturelle innslag.

Biskop og bispedømmeråd har i mange år arbeidet for å øke interessen for og tilrettelegge for retreatar. En egen arbeidsgruppe arbeider med dette. Det er etablert samarbeid med retreatarbeidet i Härnösand i Sverige og med Nidaros pilegrimsgård. I fastetiden er gjennomført ”Retreat i hverdagen” to steder i bispedømmet.

Nidaros bispedømmeråd delte i 2009 ut prisen ”Nidarosen” for 8. gang. Hensikten med prisen er å synliggjøre gode representanter for den allsidige virksomheten innenfor kirke og menighetsliv i bispedømmet – det være seg representanter for det nyskapende eller det langsiktig byggende arbeid.

2. Virksomhet rettet mot resultatmålene

2.1 Demokratireformen – kirkelige organer skal få en sterkere demokratisk legitimitet og forankring blant medlemmene

Med sikte på en god gjennomføring av valget ble det våren 2009 gjennomført prostivise valgkurs. Bare tre av menighetsrådene var ikke representert på disse kursene. Nominasjonsprosessen til bispedømmerådsvalget ga fullstendige valglister i alle kategorier. Muligheten for tilleggsnominasjon ble brukt og resulterte i fire nye kandidater, en i kategori prest og tre i kategori lek medlem.

Et imponerende arbeid ble lagt ned av både tilsatte og frivillige i menighetene. Uten de ekstra midler som ble tilført ville et slikt demokratisk løft vært umulig. Valget ble gjennomført uten store problemer, ikke minst tatt i betraktning av at nye regler skulle implementeres på kort tid og det skulle skje en mobilisering av medlemmene til å bruke stemmeretten. I ettertid ser vi at noe av regelverket kunne vært bedre forankret hos noen av valgfunksjonærene, og den praktiske gjennomføringen kunne vært mer enhetlig ved alle stemmestedene. Informasjon om kandidatene til bispedømmerådsvalget ble spredt og gjort tilgjengelig på flere måter både gjennom media og i trykksak. Likevel kunne en her ha valgt en enda bredere distribusjon og gitt kandidatene også andre muligheter til selvpresentasjon. For velgerne var det krevende å måtte forholde seg til 3 ulike sett av regler ved henholdsvis menighetsrådsvalget, bispedømmerådsvalget og stortingsvalget. Valgordningen er krevende og forutsetter at velgerne har både mulighet og vilje til å sette seg inn i hva kandidatene står for.

Bispedømmerådet fikk en bevilgning på kr 396.000 til gjennomføringen av valget. Utgiftene beløper seg til kr 468.000, hvorav til reiser kr 55.000, til kursvirksomhet kr 196.000 og til trykksaker/ kunngjøringer kr 217.000. I tillegg kommer midlene til den stillingen som tildelt.

Resultatindikatorene under dette målet viser:

	2005	2009	Mål 2011
Antall stemmesteder ved de kirkelige valg i forhold til antall stemmekretser ved stortingsvalget		101%	
Prosentvis valgoppslutning av antall stemmeberettigede ved de kirkelige valgene	4,9	14,5	

Statistisk sentralbyrå har oppgitt 320 stemmekretser ved stortingsvalget. Ved de kirkelige valg er det rapportert om 323 stemmesteder. Valgdeltagelsen i bispedømmet som helhet var 14,5 % og varierer fra 6 % i noen av bysoknene til 80 % i ett av de mindre soknene på landet. Deltagelsen ved bispedømmerådsvalget var lavere, omtrent 10 %.

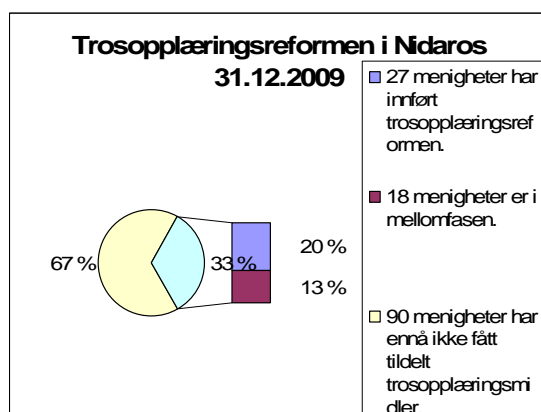
I forlengelsen av valget er det gjennomført folkevalgtopplæring for menighetsrådsmedlemmer etter noenlunde samme lest i alle prostiene. Deltagelsen var svært høy og tilbakemeldingene positive. Dette planlegges fulgt opp i 2010 med nye kurs for menighetsråd, men da med større fokus på det menighetsbyggende arbeid og tilpasset de bestillingene som kommer fra prostiene i forkant.

2.2 Trosopplæringsreformen – lokalt forankret, tilpasset ulike alderstrinn og med målsetting om å nå bredden av døpte

Reformen har i hele forsøksfasen vært tema i en rekke sammenhenger i bispedømmet, noe som har bidratt til at mange menigheter uavhengig av friske midler er i gang med kartlegging og begynnende utvikling av den fremtidige trosopplæringen. Reformen har skapt forventning om fornyelse og nytt mot. Den største utfordringen nå er tidsaspektet i forhold til innlemming av nye menigheter. Blir denne for lang står en i fare for at det engasjementet som er skapt vil gå tapt.

Reformen innføres prostivis, hvor grunnlaget er svært ulikt både fra prosti til prosti og mellom menigheter. Alle menighetene i Sør-Innherad, Nærøy, Byåsen og Heimdal prostier er nå inkludert. Bispedømmerådet har gjennomført innføringsprosessen i all hovedsak slik det har vært forutsatt. For bispedømmerådet er det en balanse mellom graden av å være retningsgivende og å la lokale forutsetninger og forhold være styrende i prosesser og tilrettelegging.

Av bispedømmets 135 menigheter er det 45 menigheter, 33 %, som nå får midler til å fornye og forsterke trosopplæringen. Av disse er 27 i prostier hvor alle menigheter er inkludert mens 18 menigheter er i en mellomperiode i forlengelsen av forsøksperioden.

Utdeling av 4-årsbok er et tiltak som finnes i nesten alle menighetene, og dette er det tiltaket som sammen med konfirmasjon når flest etter selve dåpen.

Som vist foran har konfirmasjonen en høy stabil oppslutning. Dette handler om et målbevisst arbeid over tid med varierte opplegg av høy kvalitet. Bispedømmerådet har gjennom konfirmanterforum bidratt til erfaringsutveksling mellom de mange som deltar i dette viktige arbeidet og står sentralt i utgivelsen av et konfirmanthefte som spres til alle i det aktuelle årskullet våren forut for konfirmasjonsåret.

Resultatindikatorene for dette målet viser:

Andel i % av grunnlaget:	2007	2008	2009	Mål 2010
Andel menigheter som er tilført trosopplæringsmidler		29	33	40
Gjennomsnittelig antall timer trosopplæringstilbud i menigheter som er tilført midler i 2009			*	
Gjennomsnittelig deltagerandel for et utvalg av trosopplæringstilbudene i menighetene				
- Utdeling av 4-årsbok	60,6	61,3		62
- Konfirmasjon	73,4	73,8		74

*Når det gjelder gjennomsnittelig antall timer trosopplæringstilbud må vi avvete menighetenes årsrapport som skal foreligge til 1. mars 2010. 2009 har i stor grad gått med til ansettelsesprosesser og planlegging, i tillegg til å gjennomføre allerede planlagte og noen nye trosopplæringstiltak. Menighetene som er i mellomfasen, gjennomfører tiltakene som i prosjektperioden - antall timer er her avhengig av størrelsen på prosjektet.

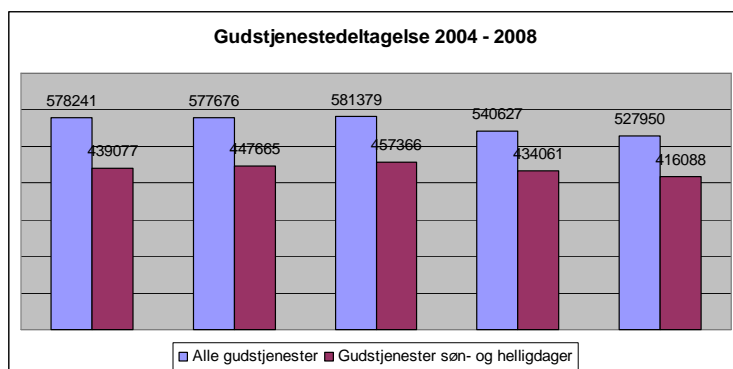
2.3 Gudstjenestereformen – gi større rom for fleksibilitet og valgfrihet, involvering av flere deltakere og sterkere stedlig forankring av gudstjenestelivet

Arbeidet med gudstjenestereformen har bekreftet at denne type reformer krever tid. Fra forsøksmenighetene meldes om betydelig engasjement under utprøvingen – både til inspirasjon og som frustrasjon. I mange menigheter har pågått og pågår fortsatt et bevisst liturgisk utviklingsarbeid. Tilrettelegging av ulike former for gudstjenester med involvering av mange forskjellige lokale samarbeidspartnere uavhengig av selve forsøksvirksomheten skjer en rekke steder. Når forsøksfasen nå er avsluttet er det naturlig at de menighetene som ønsker det gis anledning til å fortsette med et opplegg i tråd med forsøket fram til det er gjort endelige vedtak om nye ordninger.

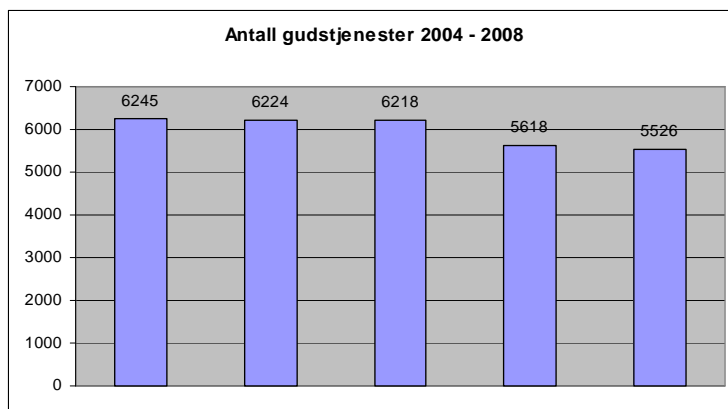
For å involvere flere i det pågående arbeidet var liturgireformen tema på årets etterutdanningskurs for prester og kantorer/organister. Hensikten var å spre kunnskap om intensjonene med reformen, sammenstille erfaringene fra forsøksmenighetene og gi anledning til refleksjon og respons. En viktig erfaring fra forsøksfasen er at reformen fordrer mer tid til arbeid med gudstjenester, ikke minst dersom den skal innebære involvering og deltagelse med den stedegengjøring som det åpnes for. En nødvendig avveining blir derfor om det er forsvarlig å si at det skal bli mindre annet arbeid/tjenester, eller om tilførsel av nye ressurser er en forutsetning for reformen. Å se denne reformen i sammenheng med trosopplæringsreformen vil ha gjensidig positiv virkning.

Reformen har som siktepunkt å bidra til et blomstrende gudstjenesteliv. Da er oppslutningen om gudstjenestene et forhold av betydning. Dette synliggjøres ved illustrasjonene som følger.

Den første illustrasjonen viser antallet gudstjenestedeltagere ved henholdsvis alle gudstjenester og ved gudstjenester på søn- og helligdager.

Nedgangen kan virke dramatisk i løpet av de to siste årene, og må sees i sammenheng med nedgangen i antallet gudstjenester. Dette kommenteres nærmere i fortsettelsen.

Nedgangen i antall gudstjenester skyldes flere forhold. Av nedgangen fra 2006 til 2007 skriver over 450 seg fra færre gudstjenester utenom søn- og helligdager i Domprostiet. Dette henger i stor grad sammen med sammenslåingen av Nidaros domkirke og Vår frue sokn samt endret bruk av Vår Frue kirke. I det prostiet som i flere år har hatt størst bemanningsproblemer er nedgangen 80 gudstjenester. I noen tilfeller er antallet gudstjenester påvirket av personalressursene i fellesrådene. For å sikre større kvalitet og involvering ved enkelte gudstjenester har dette i noen tilfeller påvirket antallet gudstjenester. Se ellers under resultatmål 2.5.

Resultatindikatoren for dette målet viser:

	2007	2008	Mål 2010
Gjennomsnittelig antall deltagere pr. gudstjeneste	96	96	96

Gudstjenstedeltagelsen i Nidaros er i overkant av landsgjennomsnittet som er 94.

Fra den kirkelige statistikken vedrørende gudstjenestefeiringen merker vi oss ellers at antallet nattverddeltagere øker med 2,3 % fra 2007 til 2008. Med 30 deltagere i gjennomsnitt ligger vi likevel lavt i forhold til andre bispedømmer, noe det er grunn til å ha oppmerksomhet mot.

Et lite sideblikk kan også være naturlig, nemlig til oppslutningen om et annet viktig møtepunkt mellom folk og kirke, gravferdene. Slike er det om lag 65 av hver eneste uke året gjennom i vårt bispedømme. Når vi ikke teller deltagere ved gravferder får vi et mangelfullt bilde av den kirkelige oppslutningen, og gravferdene blir underkommunisert som gudstjenestefeirende hendelse.

2.4 Lokalt forsøks- og utviklingsarbeid – en funksjonell, kostnadseffektiv og brukerorientert forvaltning i både menigheter og på bispedømmeplan

Forsøk med nye fellesrådsområder

I Nidaros er det tre fellesrådsforsøk; Byåsen prostistyre, Sør-Innherad prostistyre og Midtre Namdal kirkelige fellesråd.

I tillegg er det valgt felles menighetsråd for flere sokn 4 steder: Grong, Verran, Åfjord og Bjugn – til sammen 9 menighetsråd er med i disse forsøkene.

Resultatindikatorerne for dette målet viser:

	2008	2009	Plan 2009
Andel fellesråd som deltar i forsøk eller har etablert samarbeidsprosjekter mellom fellesråd	8	8	8
Kvalitativ vurdering av effekten av etablerte forsøk		*	

* Evalueringene av forsøkene har skjedd på forskjellige måter, noe som gjør en helhetlig vurdering vanskeligere. Vi velger å oppsummere det bispedømmerådet ser som noen av de mest sentrale erfaringene som er høstet.

Prostistyret i Byåsen har blitt et aktivt demokratisk organ i prostiet, noe som er vurdert positivt særlig i forhold til:

- god legitimitet innad i prostiet – atskillig bedre enn for fellesrådet
- mer involvering i prestedtjenesten
- bedriftsdemokrati med representasjon av kirkelig ansatte

Evalueringene viser ellers at forsøket:

- har gitt en tett samordnet to-delt ledelse (prost og prostileder), men hvor prostileder har fått et urimelig stort ”kontrollspenn”
- har hatt god effekt på arbeidsmiljø og ressursutnyttelse
- prostistyret ikke har maktet å ta opp særlig flere fellesoppgaver eller utvirke mer samarbeid mellom menighetene
- ikke gir noe tydelig svar på om det er frigitt ressurser til å arbeide mer med menighetenes kjerneoppgaver

Forsøket i Midtre Namdal viser at

- når forsøk skal igangsettes er det nødvendig med en god plan og en klar strategi med forankring i rådene og begge tjenestelinjene
- ledelsen må dimensjoneres tilstrekkelig
- endring i oppgaver for ansatte og tettere ledelse har gitt utfordringer for så vel enkeltmedarbeidere som ledelsen
- små lokale arbeidsmiljø preget av korte beslutningslinjer og ubyråkratisk drift har det blitt mindre av
- det har vært mulig å utvikle en mer effektiv organisasjon: omdisponering av ressurser og dels flere tjenester for mindre penger
- en større enhet gjør det lettere å møte mindre svingninger med hensyn til ressurser og bemanning
- menighetsrådene i ettsoknskommunene har kunnet konsentrere seg om menighetsrådsoppgavene

Forsøket i Sør-Innherad viser at

- prostistyret er godt etablert og forankret blant både råd og tilsatte
- prostistyret har blitt mer profesjonell i sin tjenesteyting og i dialogen med kommunene
- samarbeidet med prostene om særlig gudstjenesteplanleggingen har gjort det mulig å samordne ressursutnyttelsen i de to linjene bedre
- prostistyreksistens har hatt positiv virkning for prosessene knyttet til gjennomføring av de kirkelige valg og til innføringen av trosopplæring i alle menighetene
- det er en utfordring når kommunene er ulike i størrelse og har ulik tradisjon for fordelingen av ressurser på henholdsvis tjenesteyting og pengestrøm

Forsøkene har synliggjort at etablering av nye rådsorganer fordrer lokale drivkrefter, god prosessledelse, forankring i rådene og tilstrekkelig tid avsatt til både ledelse og involvering av ansatte. Samtidig er det vist at det er mulig å utnytte ressurser på en mer effektiv måte og at det er mulig å utvikle et godt arbeidsfellesskap i nye og større enheter.

Også andre steder i bispedømmet har ulike former for samarbeid mellom fellesråd vært drøftet. Dette er imidlertid tunge prosesser hvor det også er lokale motkrefter. Skal dette lykkes flere steder er det nødvendig med lokale drivkrefter og inkluderende prosesser. Trosopplæring er en arena hvor slikt samarbeid aktualiseres og kan vise seg som en hensiktsmessig måte å utvikle samarbeidet fra. Som bidrag til dette inviterer biskopen og KA bispedømmets proster og kirkeverger til ”Sammen om å lede II” våren 2010.

Bispedømmerådets og biskopens forvaltning

Bispedømmets risikovurderinger og sårbarhetsanalyser er en integrert del av planprosessene. For 2009 ble gjennomført risikoanalyser for 6 områder: Demokratireformen - de kirkelige valgene, Trosopplæringsreformen, Tilskudd fra OVF til kirkelige formål, Prestedekning, Sykefravær presteskaper og Regnskapsutvikling.

Risikovurderingene oppleves som et nyttig tilfang til planprosessene. De har bidratt til skjerping på flere områder. Samtidig erkjenner vi at vi er i en startfase i dette arbeidet, og at vi har et ytterligere potensial for å utnytte de muligheter som her ligger. For 2010 er vedtatt egen virksomhetsplan og det er utformet risikovurderinger for 5 områder. Disse er dels en fornyelse av fjorårets analyser og dels på nye områder.

I forvaltningssaker etter gravferdsloven er vi rimelig godt à jour med saker og etterlever i all hovedsak kravet om rimelig saksbehandlingstid.

For saker om kirker og inventar etter Kirkeloven har vi som følge av en vakanseperiode og skifte av medarbeider kommet på etterskudd. Dette er det nå tatt tak i.

Den økonomiske forvaltning ved bispedømmekontoret er godt i varetatt. Det er oppdaget noen hull i enkelte rutiner. Disse utbedres. Innføringen av ESS som effektivt hjelpemiddel i håndteringen av reiseregninger er vellykket. Ved utgangen av året hadde 80 % av de ansatte tilgang til ESS. Bispedømmekontoret ble i 2009 resertifisert som Miljøfyrtårn. Her er lagt et godt fundament som følges opp i det daglige.

Anskaffelsesreglementet er fulgt opp med nye rutiner for anskaffelser, hvor både reglementet for offentlige anskaffelser og miljøhensyn er tatt med. Det føres fortløpende anskaffelsesprotokoller for anskaffelser over kr 100.000, som det er bare noen få av. Vi innhenter også tilbud fra flere leverandører på anskaffelser under denne grensen, men fører normalt ikke noen protokoll på samme måten.

Her tas også med tabellen i forhold til likestilling ved bispedømmekontoret:

	Totalt		Lederstillinger		Øvrige stillinger	
	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn
Kjønnsfordeling – alle ansatte (i pst)	43,8	56,2	25	75	50	50
Kjønnsfordeling – alle heltidsansatte (i pst)	28,6	66,7	100	100	66,7	50
Kjønnsfordeling – alle deltidsansatte (i pst)	71,4	33,3	0	0	33,3	50
Gjennomsnittslønn (i 1000 kr)	375	482	472	603	362	432

I løpet av året er det tilsatt en kvinne i lederstilling ved kontoret. Lønnsforskjellene fremkommer som følge av ulikheter i kompetansekrav og ansvar for de ulike stillingsgrupper samt at lederne er på ulike nivåer i organisasjonen.

Når det gjelder bispedømmerådets regnskaper vises til egen rapportering.

IV. Kirkelig etatsrapportering - presteskaper

Hovedmålet for denne delen av virksomheten er av departementet formulert slik:

”Bevilgningen til prestetjenesten har som mål at alle menigheter i Den norske kirke skal ha fast geistlig betjening, slik at tjenesten er nærværende i alle lokalsamfunn. Alle sokn skal være betjent av en eller flere prester. Prestenes oppgave er å holde gudstjenester, forrette ved kirkelige handlinger, delta i dåps- og konfirmasjonsopplæring, utøve sjelesorg, forestå syke- og hjemmebesøk, og ellers utføre forkynnende og menighetsbyggende arbeid.”

1. Virksomhet og resultater i lys av strategier, hovedprioriteringer og satsingsområder

Hovedutfordringen har også i 2009 vært å sikre alle menigheter en fast geistlig betjening. Vakanser og annet fravær representerer fortsatt en betydelig utfordring med hensyn til

rekruttering og det legges ned et omfattende arbeid i å rekruttere til så vel faste stillinger som vikariater/vakanseperioder.

I løpet av året har det dog vært en bedring når det gjelder rekruttering til faste stillinger – blant annet som følge av kontakter mot Island og Danmark. 19 stillinger er utlyst hvorav 6 med gjentatt utlysning. Vi merker oss at det er i de tre nordligste bispedømmene at stillinger i størst grad er utlyst gjentatte ganger. Det er i gjennomsnitt 3,6 søkere pr. stilling, men bak dette skjuler seg at samme personer søker flere utlyste stillinger. Det er foretatt tilsetning i 16 stillinger mot 14 året før. 3 av de tilsatte har bakgrunn fra Danmark/Island.

Bispedømmet har ved årsskiftet slikt antall opprettede stillinger over presteskapskapitlet:

Stilling	Årsverk	Eksternt finansiert	Vakant 30.11.2009
Proster	12	0	0
Sokneprester, kapellaner og prostiprester	111,6	1,6	10
Spesialprester	5	0	1
Sørsamisk utover prest	1,5	0	0
Annet	0,5	0,5	0
SUM	130,6	2,1	11

I 4 av de vakante stillingene er det foretatt tilsetning og tiltredelse forventes i 2010.

Aldersfordelingen i bispedømmet viser at 30 % av prestene er over 50 år, mot 38 % i alle bispedømmene sett under ett.

Bispedømmerådet vedtok våren 2009 en rekrutteringsplan med både kortsiktige og langsiktige tiltak, herunder tilby om å dekke kostnader for søker m/ektefelle for å besøke aktuelt nytt tjenestested, tilby tilskudd til flytting utover regelverket, øke kontakten med studenter på fakultetene, tilby gode arbeidsforhold for sommervikarer og å gi ekstratilskudd til prostier med særlige rekrutteringsproblemer for å styrke kollegafellesskapet og kompensere noe av de belastninger fellesskapet må bære.

Stortingets bidrag med særlige rekrutteringsmidler høsten 2009 har gitt mulighet til å forsterke dette arbeidet. Av bevilgningen er kr 83.000 anvendt til profilerings- og særlige flytteutgifter fra utlandet. Med tanke på 2010 er kr 400.000 avsatt til rekrutteringstilskudd for stillinger, hvorav en allerede er tilsatt.

Vi erfarer en økende interesse fra personer i godt voksen alder med annen yrkeskarriere og fagbakgrunn for påbygging til teologisk kompetanse med sikte på prestetjeneste. Dette er en interessant utvikling som samsvarer med en generell trend i samfunnet. Nidaros er aktivt støttende i de tilfeller vi ser at dette er en realistisk vei for den enkelte.

Vikarbehovet i bispedømmet illustreres av følgende tall for 2009:

- 13 ordinerte prester i korte og mange lengre vikariater –
- 22 ikke ordinerte i vikariater, hvorav 18 sommervikarer (mange studenter)
- 10 engasjert i konfirmantarbeid
- Flere pensjonister tar enkelttjenester og dels vikariater av lengre varighet

Slik det fremgår av etatsstatistikken var 113,9 stillinger dekket ved fast tilsetning på rapporteringstidspunktet i november mnd., og det var på det tidspunktet 26 vikarer fordelt på 13,6 årsverk. Andelen vikarer var på rapporteringstidspunktet 13 %, noe som er høyest blant bispedømmene.

Resultatindikatorene under dette målet viser:

	2008	2009	Plan 2010
Antall kirkemedlemmer pr. faste prestestilling		3110	
Antall sokn pr. faste prestestilling		0,85	
Andel vakanse i faste prestestillinger		10%	6%

Variasjonene i kirkemedlemmer pr prest varierer betydelig mellom sokn og prosti. Med økte ressurser mot rekruttering må det være et mål å redusere andelen vakanse.

Som et ledd i bispedømmerådets ansvar for å bidra til en rettferdig fordeling av presteressursene mellom menighetene, ble det for noen år siden gjennomført en ressursvurdering. I etterkant av denne er nå to prestestillinger inndratt/omfordelt. Ytterligere en stilling vil bli vurdert inndratt/omfordelt når det oppstår ledighet.

Utover dette ser bispedømmerådet det som uforsvarlig å vurdere ytterligere stillinger – som kirke skal vi jo betjene alle menigheter og de geografiske avstandene er store. Befolkningsøkningen og behovet er størst i et fåtall sokn i aksen Verdal – Melhus og kan ikke løses ved flytting av stilling/er fra de mange små sokn på landsbygda som hver for seg opplever en mindre nedgang i befolkningen. En ny ressursgjennomgang er planlagt i 2010, da med fokus på hvilke sokn/prosti som først og fremst bør få nye stillinger.

2. Virksomhet rettet mot resultatmålene

2.5 Prestetjenesten skal være tilpasset lokale forhold og utfordringer

Omfanget av spesialisering og kompetanseutvikling som følge av slik spesialisering er varierende. Prostene arbeider med dette i lys av de muligheter som de nye tjenesteordningene åpner for. Gjennom tjenestefordelingen mellom prestene utnyttes dette i et visst mon. Det beste grunnlaget for å få dette til synes å være i prostier hvor den geografiske avstanden mellom prestene er liten og der det er stabil bemanning.

Resultatindikatoren under dette målet viser:

	2008	2009	Plan 2010
Andel prester med prostiet som tjenstedistrikt iht. arbeidsavtale	88%	97%	100%

Det har vært en gunstig utvikling i antallet prester som har hele prostiet som tjenstedistrikt – både som følge av skifte i stillinger og ved at flere har undertegnet ny arbeidsavtale. Ved årsskiftet er det to menighetsprester som ikke har skrevet under slik avtale.

En viktig strategisk tilnærming for å tilpasse tjenesten til lokale forhold og utfordringer er arbeidet med revisjon av gudstjenesteordningene.

Gudstjenester og kirkelige handlinger opptar mye av prestenes tid. Samtidig har vi over tid sett en økning i antallet ferie- og fridager for prestene, noe som utfordrer til en reduksjon i kvantiteten innen preste-tjenestene. Revisjonen av gudstjenesteordningene skal skje i et strategisk perspektiv ut fra de ressurser som reelt er til disposisjon og hvordan disse best kan nyttes til å møte menighetenes og menneskenes behov. Revisjonsarbeidet er i gang i de fleste prostiene. Biskopen vil behandle de nye gudstjenesteordningene samlet for det enkelte prosti og fra ett prosti foreligger nå komplett forslag for alle sokn.

Befolkningsutviklingen i Trondheim er slik at Strinda prosti har en sterk befolkningsvekst i dag og i årene som kommer. Sammen med de særlige utfordringer som er dels i Midtbyen og i Østbyen, utløser dette en gjennomgang av prostiarronderingen i Trondheim i 2010.

2.6 Prestene skal stimuleres til å utvikle kunnskaper, ferdigheter, holdninger og motivasjon for tjenesten

25 prester har gått i arbeidsveiledning i grupper i 2009 og noen har fått individuell veiledning. Tilbakemeldingene om utbyttet av slik arbeidsveiledning har i mange år vært positive.

Både enkeltfunn fra spørsmålene knyttet til arbeidsveiledning i KIFO-undersøkelsen fra 2008 om presters arbeidsforhold og det faktum at vi opplever synkende interesse fra prester om å få arbeidsveiledning, har medført at vi har igangsatt en evalueringsprosess av veiledningen og veilederne.

Fortsatt er det 7 prester som har veilederkompetanse. Oppfølgingen av disse skjer dels i et samarbeid med Møre bispedømme. 2 prester tar nå veilederutdanning.

Innen etterutdanning er den årlige etterutdanningsuka om høsten en hovedsatsing. I 2009 var temaet gudstjenestereformen med 84 prester og 26 kantorer/organiser som deltagere.

Økningen i antallet studiedager – fra 600 i 2008 til 814 i 2009 – henger i stor grad sammen med at prostiene ble tilført ekstraordinære midler av mindreforbruket fra 2008 til å gjennomføre prostivise kurs/studiereiser med vekt på gudstjenesteutvikling og for å bygge fellesskap.

Vi ser at kompetanseutvikling er viktig som motiverende faktor. Den største utfordringen på sikt er å opprettholde omfanget av kompetanseutviklingen. Dette skyldes den kostnadsøkning som vi erfarer knyttet til de kurs som utlyses gjennom Kompetanserådet og Presteforeningen.

Resultatindikatoren under dette målet viser:

	2008	2009	Plan 2010
Andelen prester som har deltatt på etterutdanningskurs	34	26	30

De etiske retningslinjene for staten er implementert ved gjennomgang i prostemøtet og deretter for prestene i det enkelte prosti. Det foreligger rutiner for varsling av kritikkverdige forhold på arbeidsplassen.

2.7 Det skal motiveres og legges til rette for at flere kvinner søker tjeneste som menighetsprester og innehar lederstillinger i kirken

Bispedømmerådet har i de 20 årene bispedømmerådet har hatt tilsetningsmyndighet hatt en åpen holdning til tilsetting av kvinnelige prester. Av 16 tilsetninger i 2009 ble det tilsatt kvinner i 7 av stillingene. Dette forsterker en tendens som er med på å jevne ut kjønnsbalansen i presteskapat. I Nidaros er det nå 3 kvinnelige proster.

Resultatindikatorene under dette målet viser:

	2008	2009	Plan 2010
Andelen kvinner i faste prestestillinger	30%	37%	
Andelen kvinner i stillinger som prost	17%	25%	

I forhold til landet som helhet ligger Nidaros over gjennomsnittet for begge indikatorene. Andelen kvinner i faste prestestillinger vurderes som tilfredsstillende. Andelen kvinnelige proster kunne med fordel vært høyere.

Dette suppleres med følgende oversikt for prestestillingene over kap. 0341:

	Totalt		Lederstillinger		Øvrige stillinger	
	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn
Kjønnsfordeling – alle ansatte (i pst)	36,5	63,5	25	75	37,9	62,1
Kjønnsfordeling – alle heltidsansatte (i pst)	100	99,1	100	100	100	99
Kjønnsfordeling – alle deltidsansatte (i pst)	0	0,9	0	0	0	1
Gjennomsnittslønn (i 1000 kr)	448	460	555	574	442	447

Lønnsforskjellene er små og henger sammen med noen ulikheter i ansvar og arbeidsbyrde, samt ulik lengde på yrkeserfaring – det er relativt sette flere yngre kvinnelige prester.

2.8 Prestene skal ha gode arbeidsvilkår

Årlig HMS-runde og arbeidsplassundersøkelser i prostiene synliggjør høy trivsel blant prestene, og at arbeidsvilkårene gjennomgående er gode. Dette arbeidet er et godt verktøy med sikte på å avdekke forhold som det kan være grunn til å arbeide videre med.

- I 2009 viser undersøkelsen høyere tall for observert og opplevd mobbing, noe som er bekymringsfullt. De tilfellene det har vært mulig å avdekke er det tatt fatt i.
- 10 prester har tatt opp arbeidssituasjonen sin med prosten i henhold til TOM § 10, mot 19 prester året før.

Samvirket med vernetjenesten og de tillitsvalgte i tjenestemannsorganisasjonene er fruktbart og her har arbeidsgiver viktige medspillere.

Som et ledd i IA-arbeidet har prostene fulgt opp prestene med de intervaller og med de tiltak som IA-avtalen forutsetter. Vi ser en merkbar nedgang i sykefraværet. Dette henger tydelig sammen med en nedgang i langtidsfraværet. Langtidsfravær skyldes noen ganger forhold på arbeidsplassen og da har arbeidsgiver et særlig ansvar. Andre ganger skyldes fraværet sykdom med årsak som ofte ikke kan avhjelpes ved arbeidsgivers tilrettelegging.

Resultatindikatorene under dette målet viser:

	2008	2009	Plan 2010
Gjennomsnittelig andel sykefravær	8,8%	6,4%	5%
Gjennomsnittelig antall feriedager som ikke er tatt ut i løpet av året	4,4	4,1	
Gjennomsnittelig antall fridager som ikke er tatt ut i løpet av året	2,5	1,4	

Selv om sykefraværet viser en nedgang, er 6,4 % høyest blant bispedømmene. I statlig sektor har kvinner et høyere sykefravær enn menn, noe som også er tilfelle i presteskaper. Med en stor andel kvinner blant prestene i Nidaros er det naturlig at Nidaros også har et høyere samlet sykefravær. Likevel er det grunn til å ha ambisjon om at sykefraværet skal ytterligere ned. I eget vedlegg er redegjort for sykefraværet blant yngre prester. Denne viser at nedgangen i sykefraværet for yngre kvinner er omtrent som nedgangen for hele presteskaper. For yngre menn er nedgangen i sykefravær beskjeden.

Antallet feriedager som ikke er tatt ut er knyttet dels til problemer med å ta ut ferie på grunn av arbeidssituasjonen og dels til ønsker fra arbeidstakerne om forskjøvet ferieuttak. Det er en liten nedgang i faktiske dager fra 492 til 460.

Alle prestene har nå en arbeidsplan som inkluderer 2 fridager pr. uke. Fridager som ikke er avvirket viser en faktisk nedgang fra 285 dager i 2008 til 158 dager i 2009.

2.9 Bispedømmerådet, biskopen og prostene skal sørge for god ledelse av prestatjenesten og tilrettelegge for et positivt samvirke mellom prestene, kirkens valgte organer og andre kirkelig tilsatte

Prostens rolle som en tydelig og kontinuerlig leder av prestatjenesten er godt forankret. Mange av prostene opplever at dette tar mye av tiden. Når prosten også står i aktiv menighetsprestatjeneste blir muligheten for å være strategisk og visjonær mindre. Kontakten med kirkevergene varierer, ikke minst som følge av den ulike organisering av fellesråd fra prosti til prosti.

I etterkant av det landsomfattende ”Utviklingsprogram for proster” har prostene sammen med biskopen gått gjennom behovet for videre kompetanseutvikling. Et program for dette er lagt

for 2010 i tilknytning til de ordinære prostemøtene. Prostenes veiledningsgrupper som har pågått i flere år med ekstern veileder tar nå en pause.

Biskopen har gjennomført ledelsesdialoger og medarbeidersamtaler med 11 av prostene. Det er igangsatt et arbeid med nytt introduksjonsprogram for nytilsatte.

Resultatindikatoren under dette målet viser:

	2008	2009	Plan 2010
Andel av sokneprestene som har hatt medarbeidersamtale	75%	82%	90%

Andelen er tatt fra etatsstatistikken. Det faktiske antall medarbeidersamtaler viser imidlertid en nedgang. Det må sees i sammenheng med at en nytiltrådt prost har gjennomført introduksjonssamtaler med prestene – men dette er ikke definert som medarbeidersamtale. Under normale omstendigheter er andelen som har hatt medarbeidersamtaler for lavt. Vi må ha et mål om at andelen skal stige, men 100 % er neppe realistisk.

V. Særlige rapporteringsområder

På tre områder har bispedømmerrådet forvaltet særskilte midler til spesielle tiltak i Nidaros. Til sørsamisk menighet er bevilget kr 500.000 over ordinært kapittel 0341 (i tillegg midler til diakon og prest). Over statsbudsjettet er på egne poster bevilget midler til Nidaros pilegrimsgård og virksomheten ved Nidaros domkirke.

Sørsamisk kirkeliv

2009 har vært et år med to store begivenheter i tillegg til det løpende arbeidet:

- Valg av det første samiske menighetsråd i sørsamisk område
- Festgudstjeneste i Nidarosdomen med forbønn for det nye rådet

Fra festgudstjenesten i Nidarosdomen

Det har kommet mange positive reaksjoner på opprettelsen av samisk menighet. En kunne ventet flere raske innmeldinger enn de 123 som har meldt seg inn som medlemmer. Både utfordringene med å nå ut med saksvarende informasjon og skepsis til det som er nytt kan være årsaken. Etter som menigheten og rådet blir mer synlig og misforståelser ryddes av veien forventes flere innmeldinger. Kandidatlisten ved valget hadde god geografisk spredning. Valgdeltagelsen var høy sammenlignet med landsgjennomsnittet – 60 %.

Gjennom tre trosopplæringsprosjekter i sørsamisk språkområde (Snåsa, Hemnes og Nord-Rana) som har spesiell samisk vinkling, utprøves flere modeller for trosopplæring i menigheter med spredt samisk befolkning. Det Sydsamiske kirkebladet "Daerpies Dierie" er videreført i et samarbeid med Sverige. Arbeidet er tidkrevende, 8-10 ukersverk, men nødvendig i lys av samenes bosettingsmønster. Nye sørsamiske salmer ble presentert ved en gudstjeneste i Snåsa.

Både prest og diakonarbeider har gjennomført en rekke husbesøk og det er arrangert eldretreff. I et forberedt Interreg prosjekt mellom 4 kommuner i Sverige og Norge er det tenkt inn samiske perspektiver som vil bli fulgt opp i tråd med prosjektets endelige utforming. Prest for sørsamer har deltatt ved 17 gudstjenester og 4 begravelser samt utført 1 vigsel.

Sørsamepresten har i 2009 brukt 4 uker på oversettelsesarbeid som skjer i regi av Bibelselskapet. En oversettergruppe med 5 andre deltar i arbeidet. De bibeltekster som i

denne omgang skal oversettes til sørsamisk omfatter 547 av 872 tekster i forslaget til norsk tekstbok. En realistisk progresjon er at dette arbeidet er ferdig i 2015.

Nidaros pilegrimsgård

Målsettingen med bevilgningen til Stiftelsen Nidaros pilegrimsgård, i 2009 kr 1.100.000, er å videreutvikle Trondheim og Nidaros som et kirkelig tyngdepunkt, gjennom et pilegrimssenter og med drift som et ressurs-, kompetanse- og retreatsenter. Utover statstilskuddet, finansieres driften ved brukerbetaling og tilskudd fra Trondheim kommune og Sør-Trøndelag fylkeskommune.

Pilegrimssenteret har hatt sitt første ordinære driftsår i 2009. Stiftelsen har nå daglig leder i hel stilling. For å samle ressurser har bispedømmerrådet ”utplassert” pilegrimspresten, finansiert over kap. 0341, i Pilegrimsgårdens stab. Gjennom samlokalisering også med Pilotprosjekt Pilegrimsleden er muligheten for samvirke mellom de sentrale aktørene i pilegrimsarbeidet lagt godt til rette.

En praktisk utfordring har vært og er fortsatt å få bygningsmassen i den stand den skal være. Statsbygg har som eier ikke fullført det rehabiliteringsarbeidet som er forutsatt, men det er dialog om omfang og gjennomføring av dette. Lokalene er tatt i bruk, inventar anskaffet og nødvendige brukstillatelser innhentet. De bygningsmessige utfordringene har likevel skapt begrensninger for driften.

I 2009 er det etablert samarbeidsavtaler med flere parter, noe som ansees nyttig i utviklingen av profilen for gården. Blant disse er Pilegrimsfellesskapet St. Olav Nidaros, Retreat i Nidaros, Trondheimsolistene og Liturgisk senter. Det er gjennomført besøk til og knyttet samarbeidsrelasjoner med flere andre pilegrimssteder/mål i Europa.

Mange frivillige er rekruttert til ulike oppgaver knyttet til senteret og pilegrimsvandring, noe som er forutsatt med tanke på driften. En erfarer imidlertid at den faste staben bør utvides for å kunne løse de mange oppgaver som må ivaretas for å nå målet for Nidaros pilegrimsgård, herunder for å kunne ivareta gjestegårdsdriften gjennom året.

Det er arrangert et arbeidsseminar for pilegrimssteder som falt utenfor departementets satsing for 2010 og initiert et nettverk av pilegrimssteder og -leder. Arbeidet med pilegrimsvandringenes innhold er utviklet ved med nye pilegrimstekster.

130 pilegrimer deltok i felles langvandringer til Olsok - omtrent samme nivå som i 2008 og 2007. I tillegg kommer de som går kortere deler av leden/e og utenom de organiserte vandringene. I den korte sommersesongen var det 520 gjestedøgn ved pilegrimsgården. Gjestegården har gjennom året også tatt imot en del grupper knyttet til kurs og konferanser.

I lys av at dette har vært et oppstartsår er det grunn til å konkludere med at Nidaros pilegrimsgård er i god gjenge med å realisere de mål som er satt for virksomheten.

Virksomheten ved Nidaros domkirke

Tilskuddet til virksomheten ved Nidaros domkirke har bakgrunn i Nidarosdomens karakter som nasjonalhelligdom og målet med bevilgningen er å styrke den kirkelige og musikalske

aktiviteten. Tilskuddet på kr 3.00.000 og bevilgningen til kirkemusikk på kr 112.000 er sett i sammenheng og anvendt slik på programområdene (avrundet):

Administrasjon og ledelse	460.000
Kirkemusikk	1.731.000
Pilegrimsaktivitet	647.000
Musikk i Nidarosdomen	156.000
Vertskap/representasjon	117.000

Tilskuddet er et avgjørende bidrag til at Nidaros domkirke skal kunne fylle sin rolle som nasjonalhelligdom. Gjennom tilskuddet gis særlig den musikalske aktivitet og pilegrimsarbeidet rammebetingelser som gjør dette mulig:

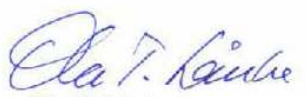
Den faste bemanningen innen kirkemusikk kan holdes på et nivå som sikrer høy kvalitet gjennom året og med tanke på den beredskap som nasjonalhelligdommen må representere. Orgelfesten i november 2009 var en nyskaping og her er tilskuddet en grunnpilar. Tilskuddet gjør det mulig å ha en aktiv rolle knyttet til landets største kirke- og kulturfestival Olavsfestdagene. Pilegrimsvirksomheten med sommerprester knyttet til mottak av pilegrimer er ført videre og samarbeidet med Nidaros pilegrimsgård er utviklet.

Som følge av at tilskuddet har stått uendret i mange år er aktiviteten, som følge av selve tilskuddet, blitt redusert tilsvarende pris- og lønnsveksten.

Avslutning

Ved denne gjennomgangen av virksomheten for 2009 og de betraktninger som er gjort i lys av det som framkommer, mener vi å ha vist at vi på de fleste områder er godt à jour med hensyn til å fokusere de strategier, hovedprioriteringer og satsingsområder som det er lagt føringer for og at vi har arbeidet målbevisst i forhold til resultatmålene.

Trondheim, 22. februar 2010

Ola T. Lånke
Leder i bispedømmerådet

Tor Singsaas
biskop

Kristian Stendahl
Stiftsdirektør

Vedlegg:

- Etatsstatistikk 2009
- Sykefravær for yngre prester
- Fra biskopens virksomhet 2009
- Endringer i bemanningen 2009